

Skolan och det dödliga våldet

Publicerad här den 14 augusti 2015

SÅ GOTT SOM VARJE MORGON möts vi av nyheten att någon eller några ungdomar bragts om livet. Det har oftast skett i samband med uppgörelser mellan kriminella gäng. Vilka ungdomar drabbas av detta våld? Varför har de hamnat i situationer där de utsatts för våld? Ska samhället kunna undvika att detta våld fortsätter att öka måste man söka svar på dessa frågor.

För ett antal år sedan kunde Socialstyrelsen rapportera att elever med låga betyg löpte åtta gånger så stor risk att bli kriminella och tre gånger så stor risk att begå självmord. Det är angeläget att det görs en uppföljning av denna studie i dag. Att man tar reda på vad som har lett till att offren och förövarna har hamnat i det dödliga våldet.

Innan vi fått svaren från en sådan uppföljning får vi nöja oss med hypoteser. Varje år är det nu omkring 15 000 elever som hindras att fortsätta på gymnasiet för att de har fått för låga betyg i grundskolan. De flesta av dem kan nog på olika sätt ordna upp sin tillvaro och hamna i ett normalt vuxenliv ändå. För resterande del går det sämre. Utan självförtroende, utan skola, utan jobb och utan pengar är de sårbara. Många leds in i ett spelberoende. Andra söker sig till kriminella gäng där de kan få uppskattning och tjäna pengar. Hur många det är som befinner sig i denna situation vet vi ännu inte. Men troligen rör det sig om flera hundra varje år.

Vad kan samhället göra för att elever inte ska misslyckas i skolan? Först och främst måste man kompensera de elever som inte tidigt fått med sig det språk och de övriga förkunskaper som de behöver när de påbörjar sin skolgång. För detta krävs det massiva insatser redan i förskolan. Detta har politikerna sedan länge sagt sig vara medvetna om. Men mycket litet har skett. I många fall har antalet barn i förskolegrupperna tvärtom ökat och antalet speciallärare och annan stödpersonal minskat.

Det krävs också att man ändrar på mycket i skolan. Att man använder mer av arbetssätt där även långsamma elever hinner med och kan tänka i sin egen takt. Att man sorterar bort onödigt höga kunskapskrav i matematik. Att man undviker att tidigt sätta graderade betyg så att de skolsvaga eleverna i det längsta kan få behålla självförtroendet och lusten att lära. Att man slopar den för många elever förödande betygsspärren till gymnasieskolan. Och så vidare.

Priset för att inte vidta dessa åtgärder är oerhört högt. Nationalekonomerna Ingvar Nilsson och Eva Nilsson Lundmark har forskat om de

ekonomiska kostnaderna för gängkriminalitet i Sverige. Deras rapport visar att en enda gängmedlem som är kriminell i 15 år kostar samhället cirka 23 miljoner kronor. Ännu mycket högre blir kostnaden i liv och livskvalitet för de ungdomar och deras familjer som drabbas av det dödliga våldet.